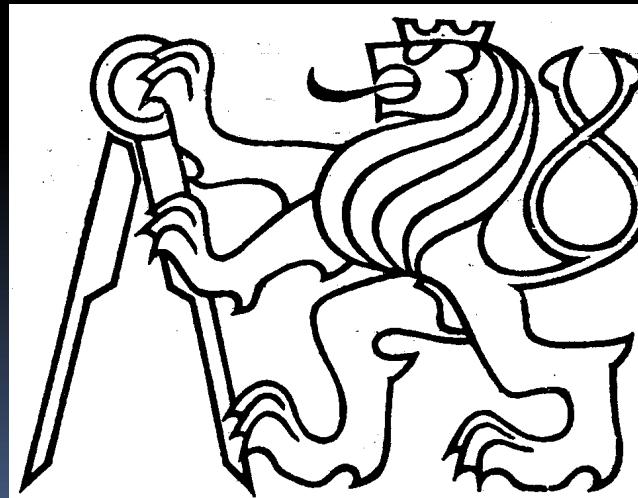

MODEL CHŮZE S HOLÍ A FRANCOUZSKOU HOLÍ

Prof. Ing. Jan Čulík, DrSc.

Fakulta biomedicínského inženýrství
České vysoké učení technické

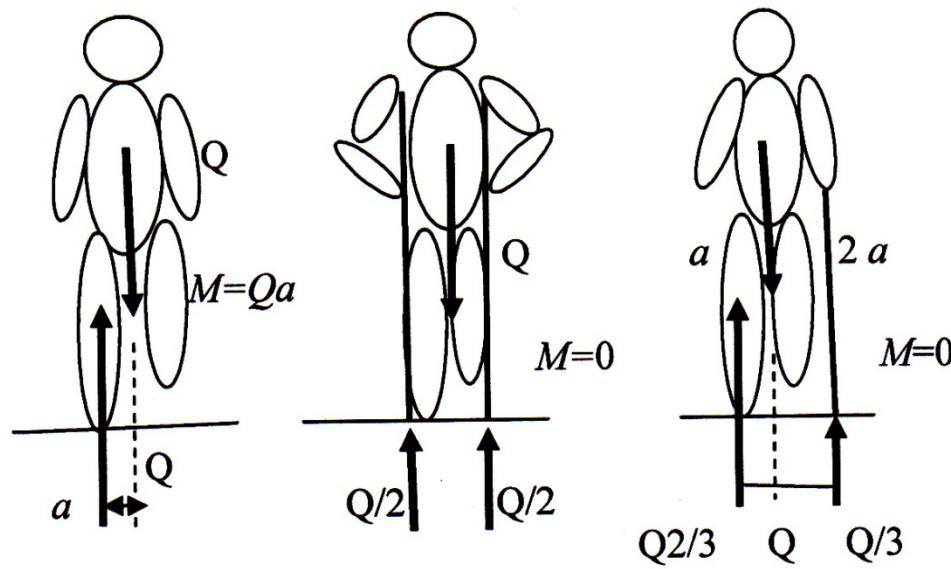

Úvod

Simulační model chůze s holí a francouzskou holí

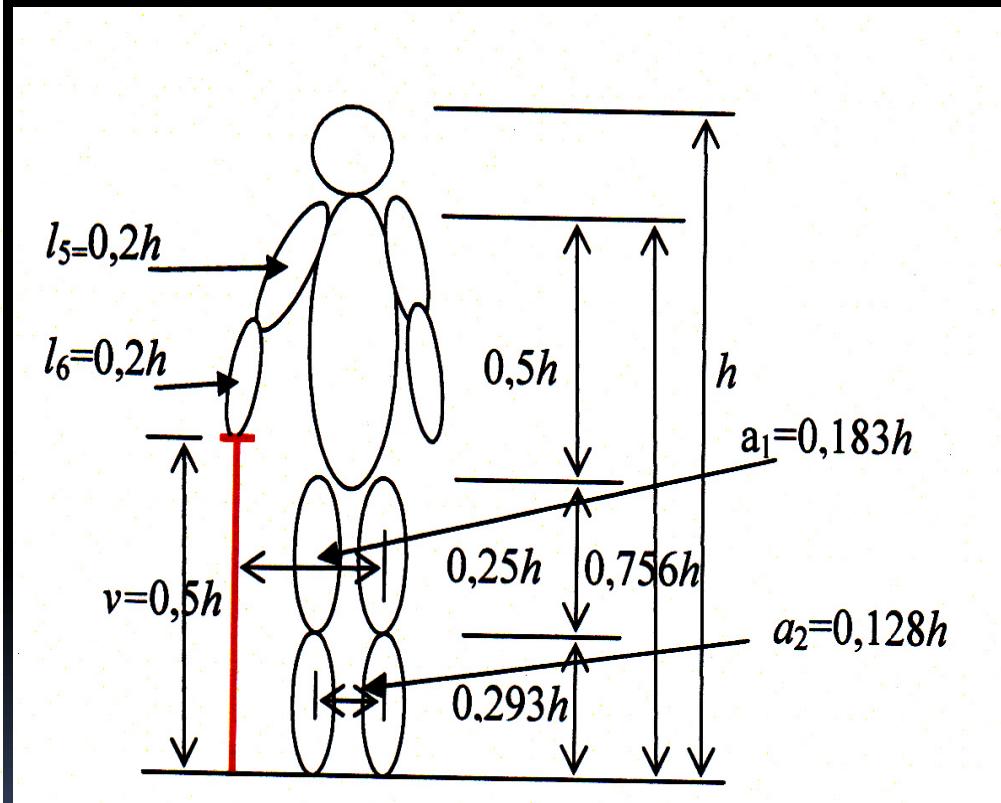
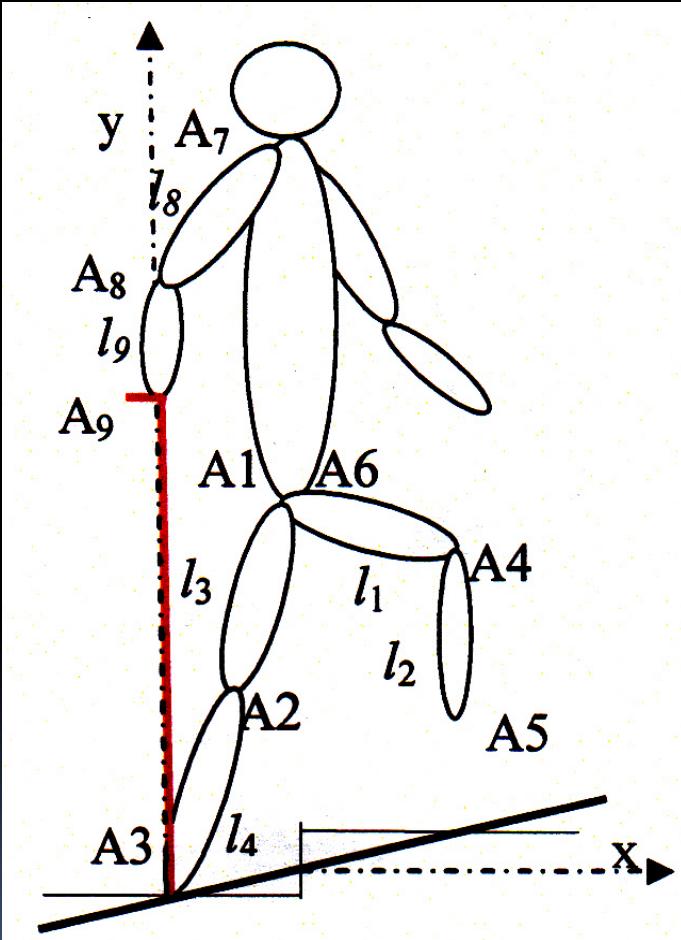
1. Definování problému
2. Definování pohybu částí končetin
3. Výpočet polohy kloubů v čase
4. Určení zrychlení kloubů
5. Určení sil a momentů v kloubech z dynamických podmínek rovnováhy
6. Simulační model na počítači
7. Číselné výsledky

Definice problému

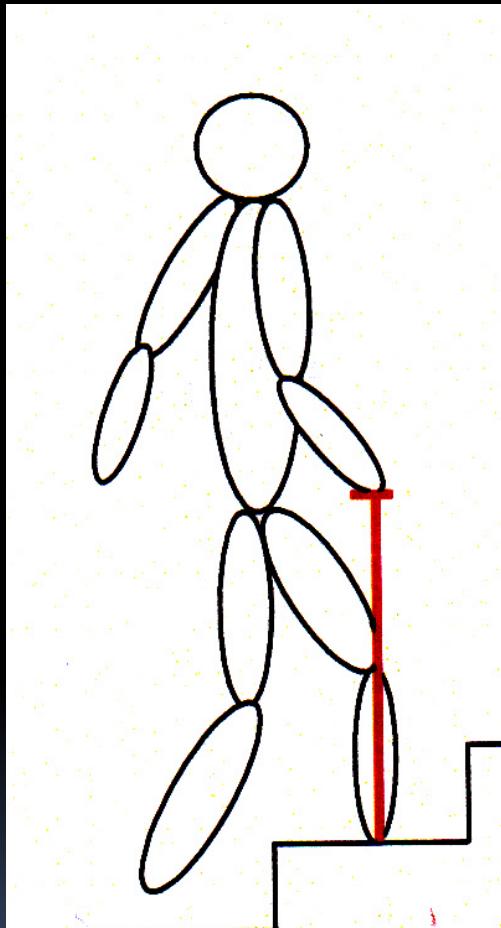

- Chůze a pomalý běh, mimo dotyk s podložím je jen jedna končetina
- Sledované body

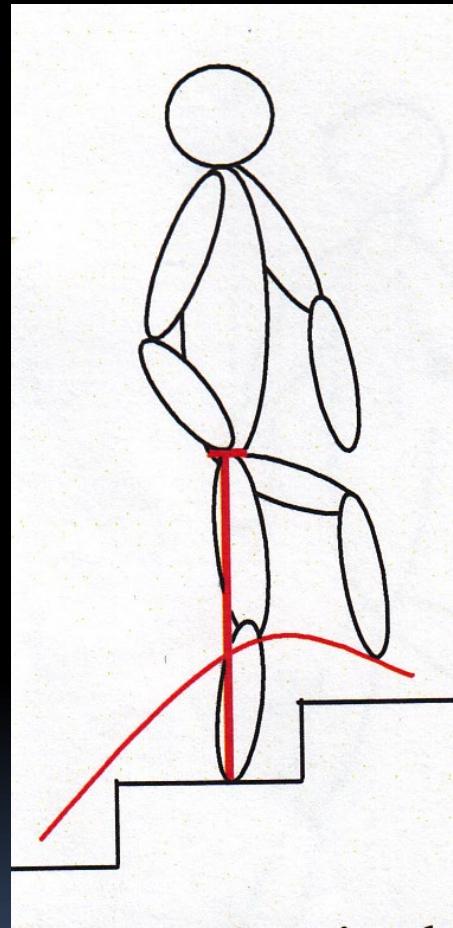
Rozměry částí těla

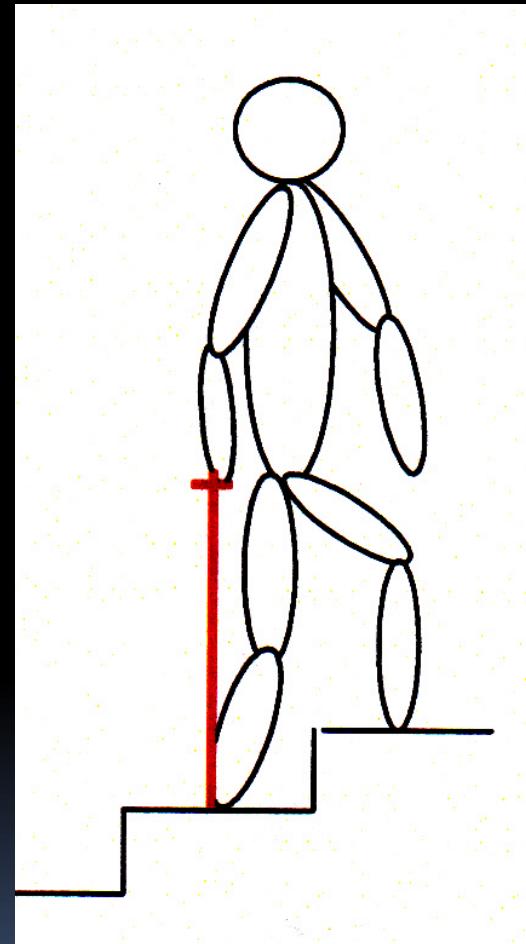
Tři fáze pohybu pacienta

1. Pata se zvedá
od podložky

2. Noha je ve
švihu

3. Pata dosedá
na další schod

Tři fáze jednoho kroku

1. fáze

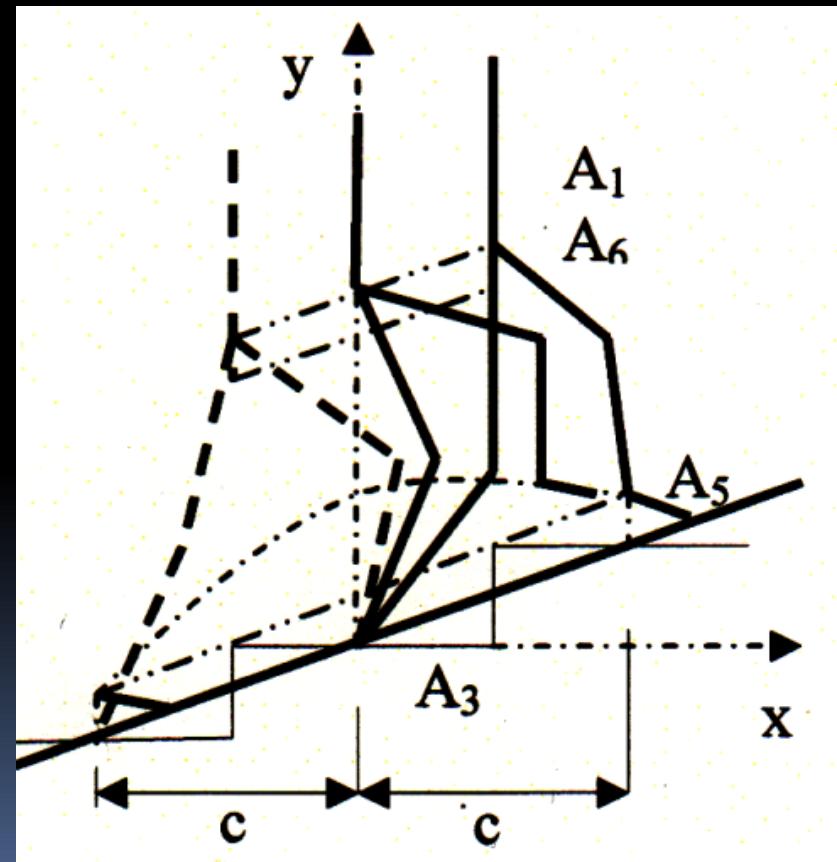
přesun tíhy ze zadní dolní končetiny
na přední

2. fáze

švih dol. končetiny
po parabole-bod A5

3. fáze

došlápnutí na
schod

Dolní končetina ve švihu

Bod A₁ - pohyb po přímce

$$x_1 = vt, \quad y_1 = vt \tan \gamma + h$$

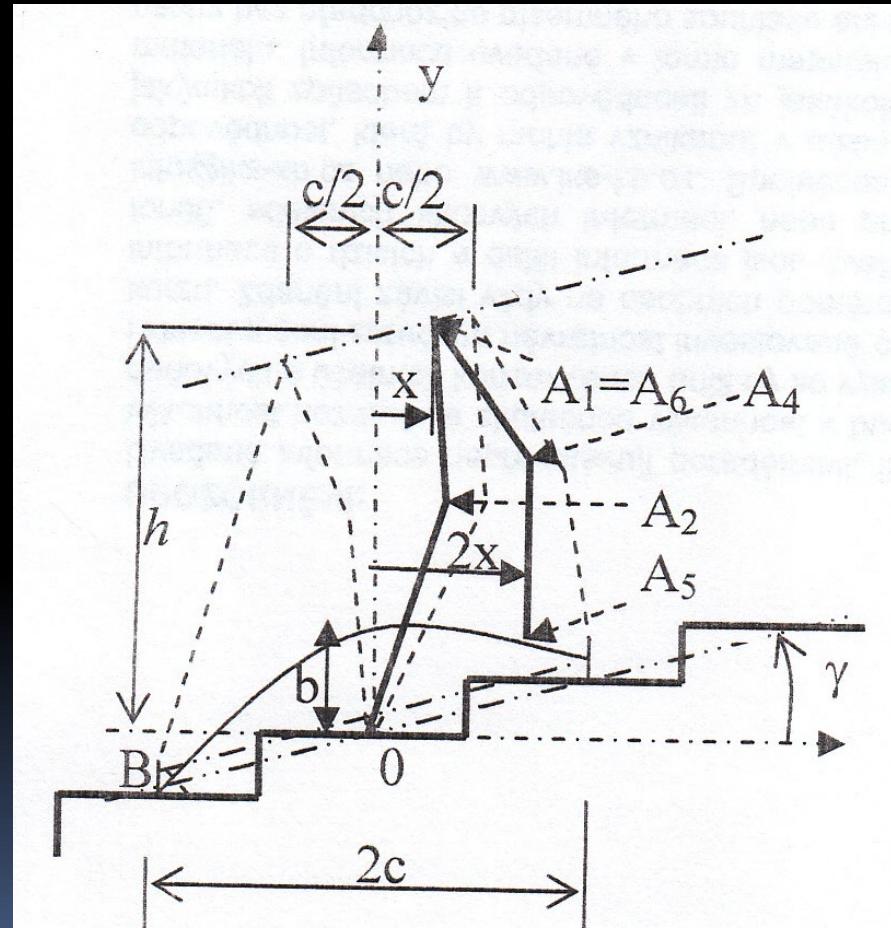
Bod A₅ - rychlosť

$$v_{5x} = -6 \frac{v_0}{T^2} t^2 + \frac{3}{2} v_0$$

$$x_5 = \left(\frac{3}{2} - 2 \frac{t^2}{T^2} \right) v_0 t$$

parabola

$$y_5 = b \left(1 - \frac{x_5^2}{c^2} \right) + x_5 \cdot t \tan \gamma + e$$

Poloha kolene

Dáno: $x_5, y_5, x_6, y_6, l_1, l_2$

$$l = \sqrt{(x_5 - x_6)^2 + (y_5 - y_6)^2}$$

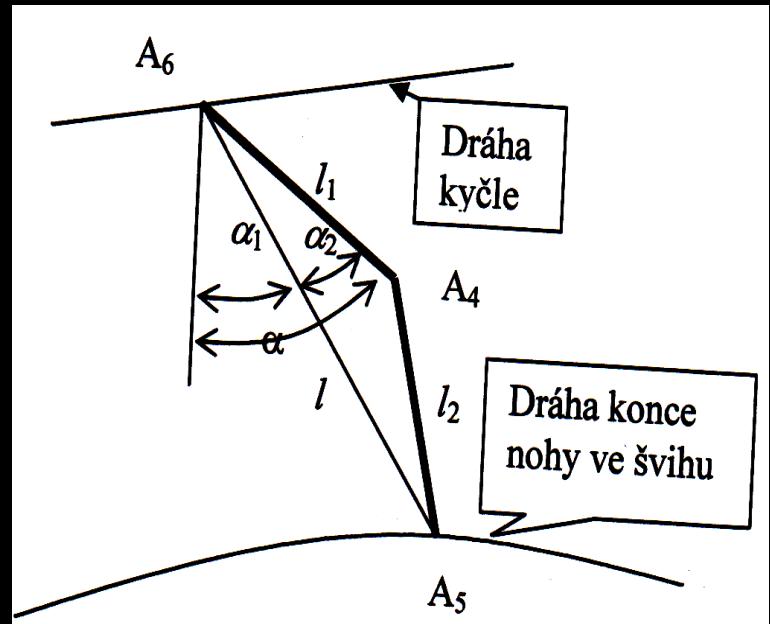
Kosinová věta

$$\cos \alpha_2 = \frac{l^2 + l_1^2 - l_2^2}{2l_1 l}$$

$$\operatorname{tg} \alpha_1 = \frac{x_5 - x_6}{y_5 - y_6}$$

$$\alpha = \alpha_1 + \alpha_2$$

$$x_4 = x_6 + l_1 \sin \alpha, \\ y_4 = y_6 - l_1 \cos \alpha.$$

algoritmus se použije pro nohu podepřenou
i pro nohu ve švihu

Paže s holí

Polohy bodů A_7 $h - A_7A_1$

$$x_7 = x_6, y_7 = y_6 + h$$

v ... výška hole

Bod A_9 $x_9 = 0, y_9 = v$

Bod

A_8

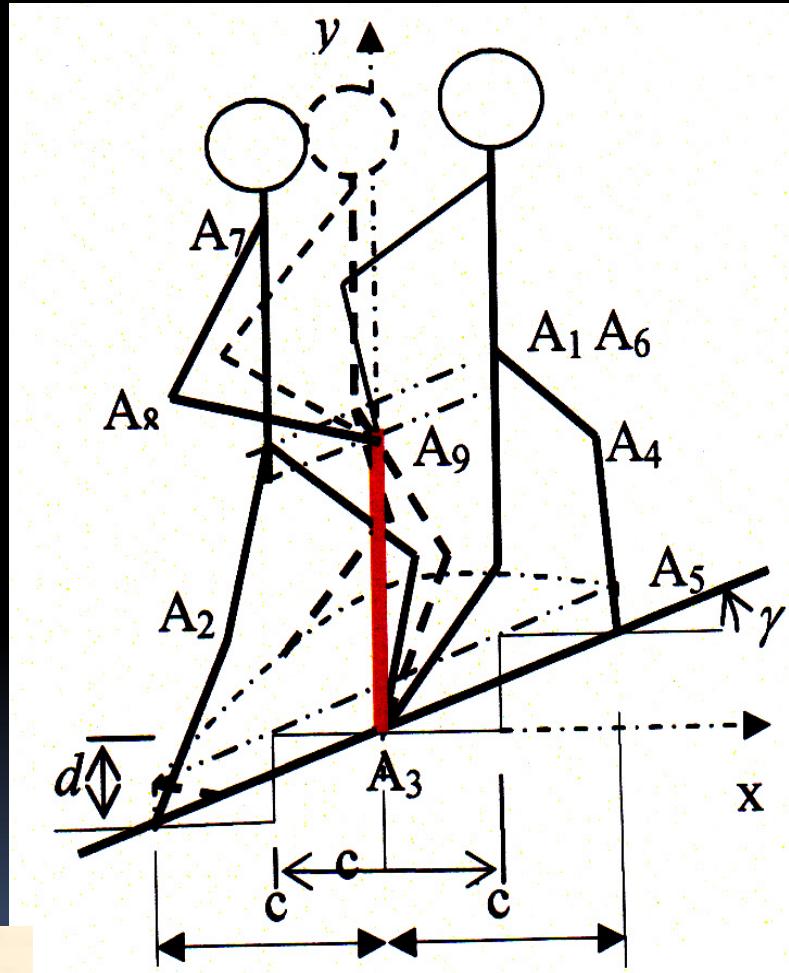
$$l = \sqrt{(x_7 - x_9)^2 + (y_7 - y_9)^2}$$

$$\cos \alpha_7 = \frac{l^2 + l_5^2 - l_6^2}{2l_5 l},$$

$$\alpha = \operatorname{arctg} \frac{x_7 - x_9}{y_7 - y_9} = \operatorname{arctg} \frac{x_6}{y_6}.$$

$$x_8 = x_7 - l_5 \sin \alpha_5 = x_6 - l_5 \sin \alpha_5$$

$$y_8 = y_7 - l_5 \cos \alpha_5 = y_6 + 0,5h - \cos \alpha_5$$

Zrychlení bodů

Bod A1 - kyčel

$$a_{x1} = \ddot{x}_1 = 0, \quad a_{y1} = \ddot{y}_1 = 0$$

Bod A5 - parabola, vx - parabola

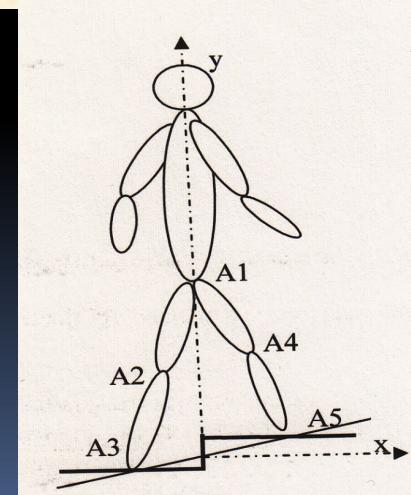
$$a_{5x} = -12 \frac{v_0}{T^2} t$$

$$a_{5y} = \frac{4b v_0^2}{c^2} \left(4,5 - 72 \frac{t^2}{T^2} + 120 \frac{t^4}{T^4} \right)$$

Bod A4 koleno

$$a_{x4} = \ddot{x}_4 \approx \frac{x_{4,i-1} - 2x_{4,i} + x_{4,i+1}}{\Delta t^2}$$

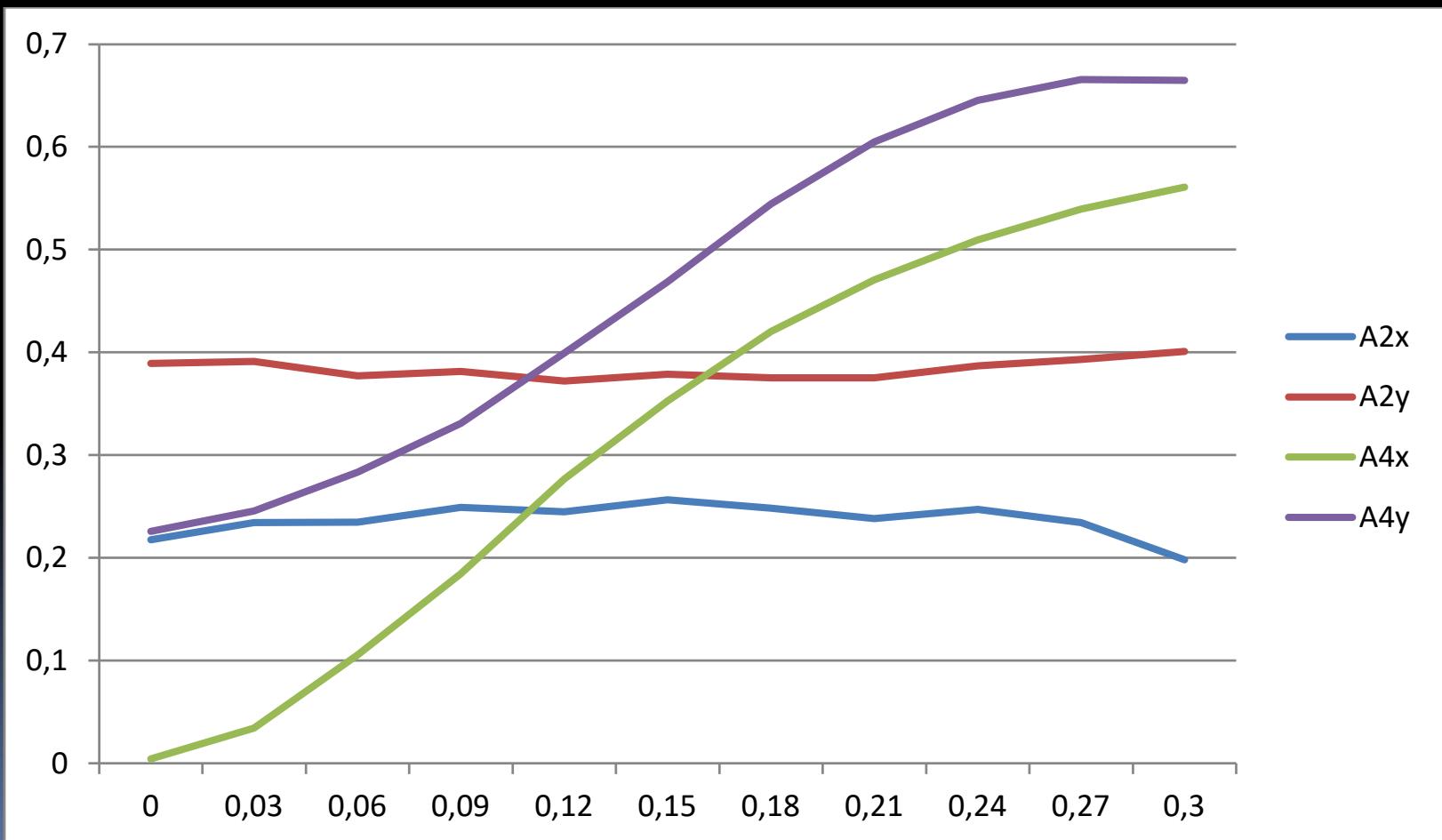
$$a_{y4} = \ddot{y}_4 \approx \frac{y_{4,i-1} - 2y_{4,i} + y_{4,i+1}}{\Delta t^2}$$

Souřadnice kolen - body A2, A4

Schody - šířka 30 cm, výška 20 cm

A_{2x}, A_{2y} - přímka, A_{4x}, A_{4y} - sinusovky

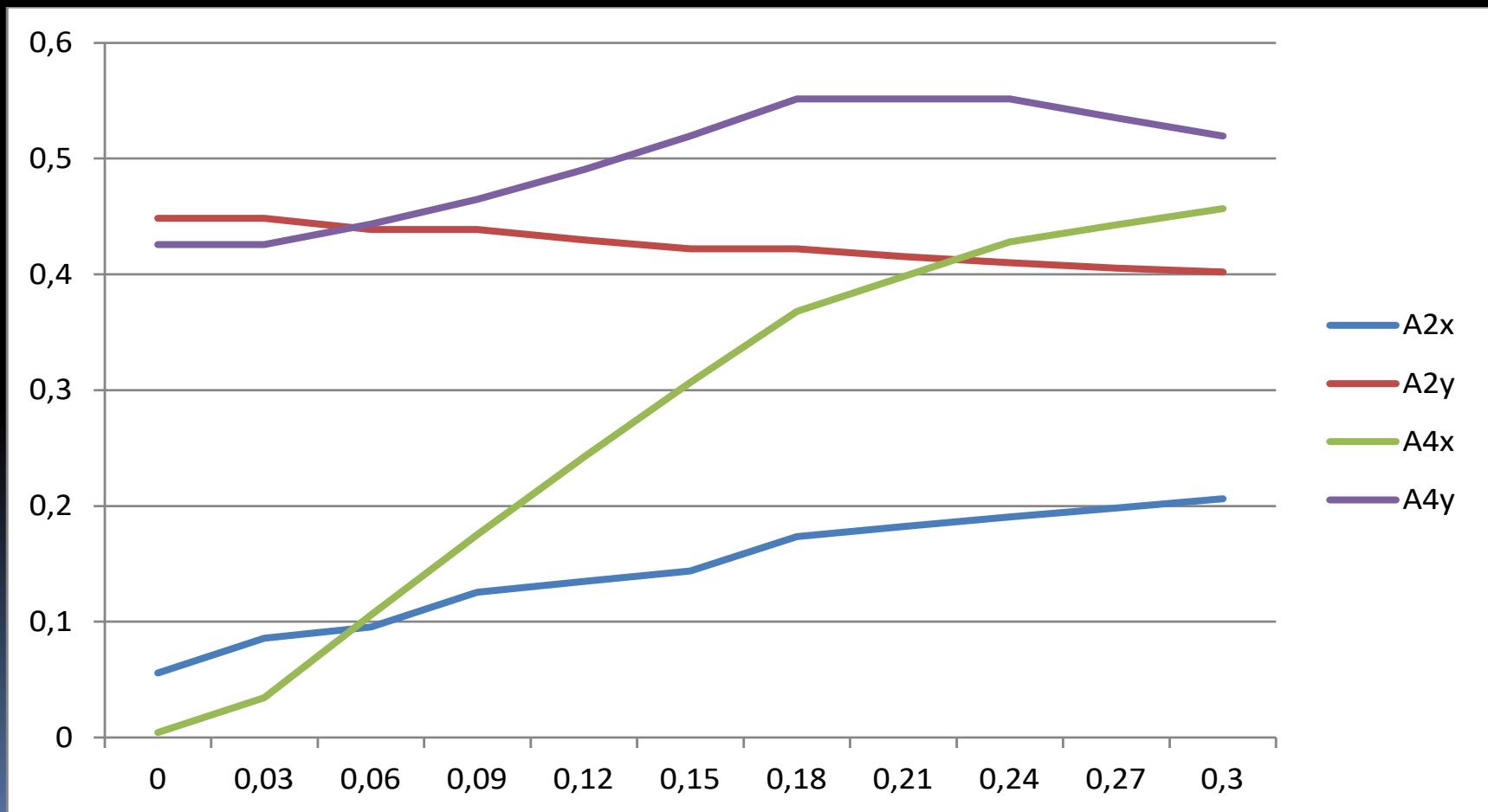

Souřadnice kolen - body A2,A4

Chůze (běh) po rovině

A_{2x}, A_{2y} - přímka, A_{4x}, A_{4y} – sinusovky

A₂ - koleno ve švihu   A₄ – podepřené koleno

Zrychlení kolena - bod A4

Zrychlení a_{4x} , a_{4y} půlvlna sinusovky

$$x_4 = k_x \sin(\omega t) + k_1 \frac{t}{T} + k_2,$$

$$y_4 = k_y \sin(\omega t) + k_3 \frac{t}{T} + k_4,$$

$$k_x = x_4 \left(\frac{T}{2} \right) - \frac{x_4(0) + x_4(T)}{2},$$

$$k_y = y_4 \left(\frac{T}{2} \right) - \frac{y_4(0) + y_4(T)}{2},$$

$$\omega = \frac{\pi}{T},$$

$$a_{x,4} = \ddot{x} = -k_x \omega^2 \sin(\omega t),$$

$$a_{y,4} = \ddot{y} = -k_y \omega^2 \sin(\omega t).$$

Podmínky rovnováhy částí dolní končetiny

Součtová a momentová podmínky rovnováhy

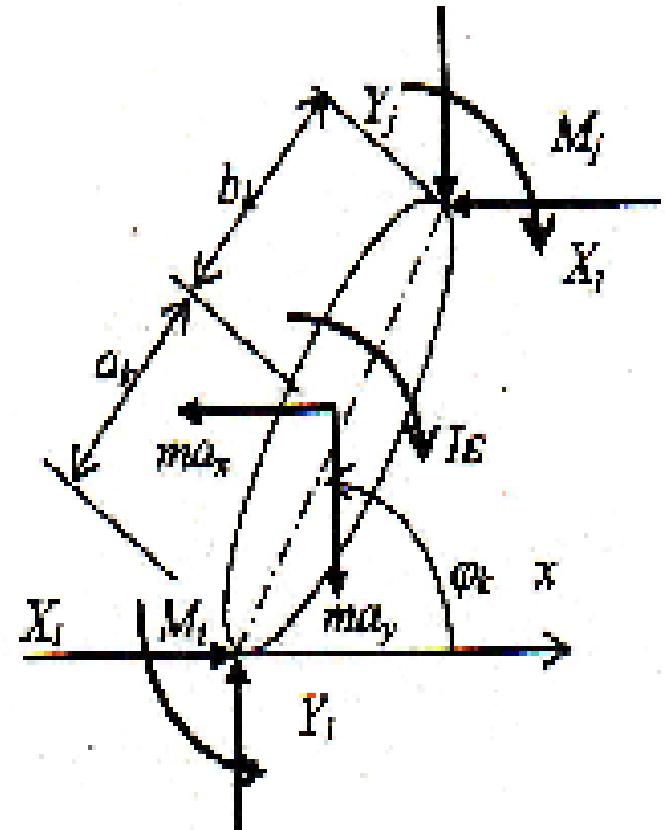
$$X_i - X_j - m_k a_{xk} = 0,$$

$$Y_i - Y_j - m_k g - m_k a_{yk} = 0,$$

$$(X_i a_i + X_j b_i) \sin \varphi_i - \\ - (Y_i a_k + Y_j b_k) \cos \varphi_k + \\ + M_i - M_j - I_k \varepsilon_k = 0,$$

Uhlové zrychlení

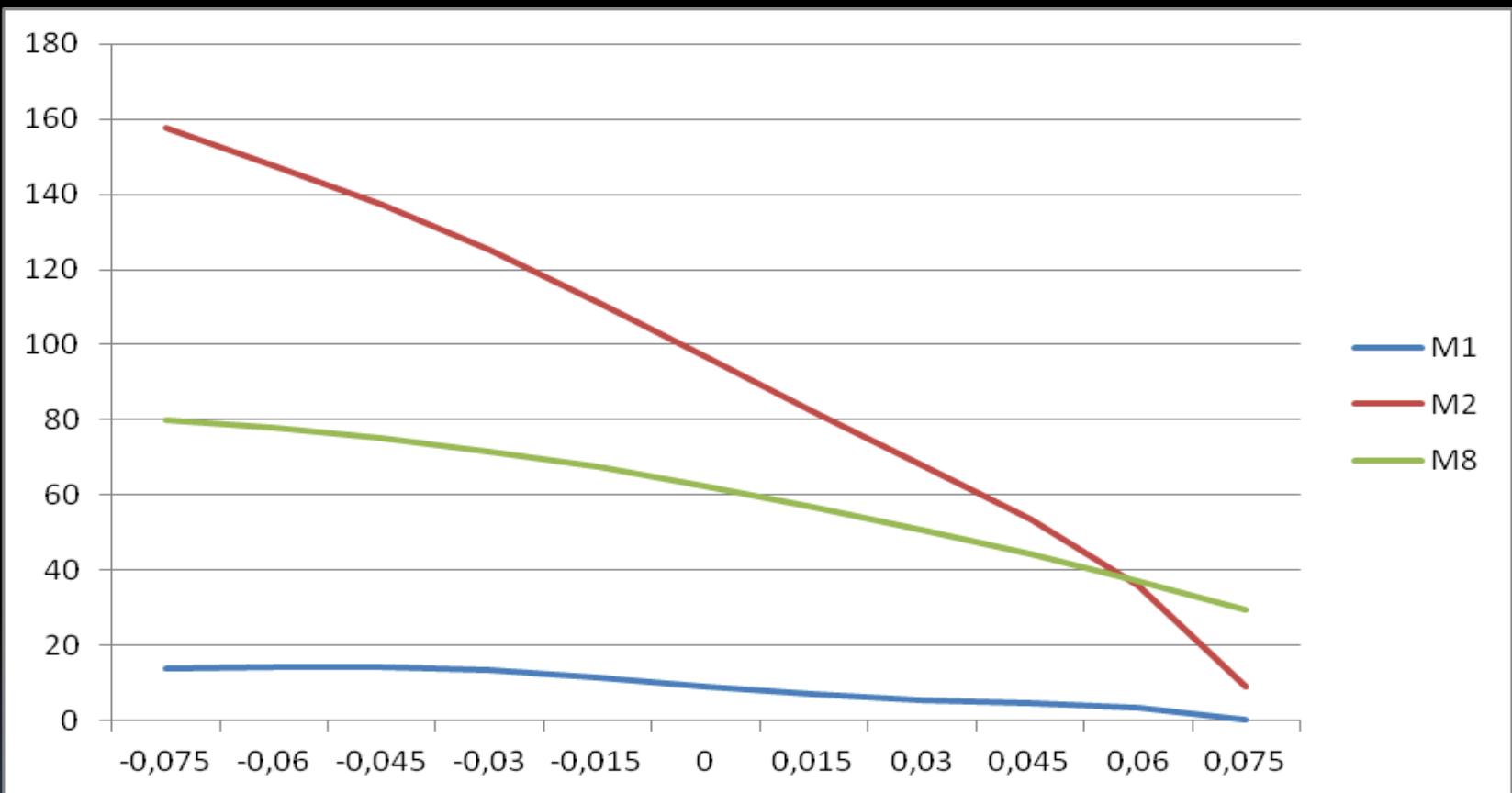
$$\varepsilon_k = (a_{y,j} - a_{y,i}) l_k \cos \varphi_k - \\ - (a_{x,j} - a_{x,i}) l_k \sin \varphi_k$$

Postup simulačního výpočtu

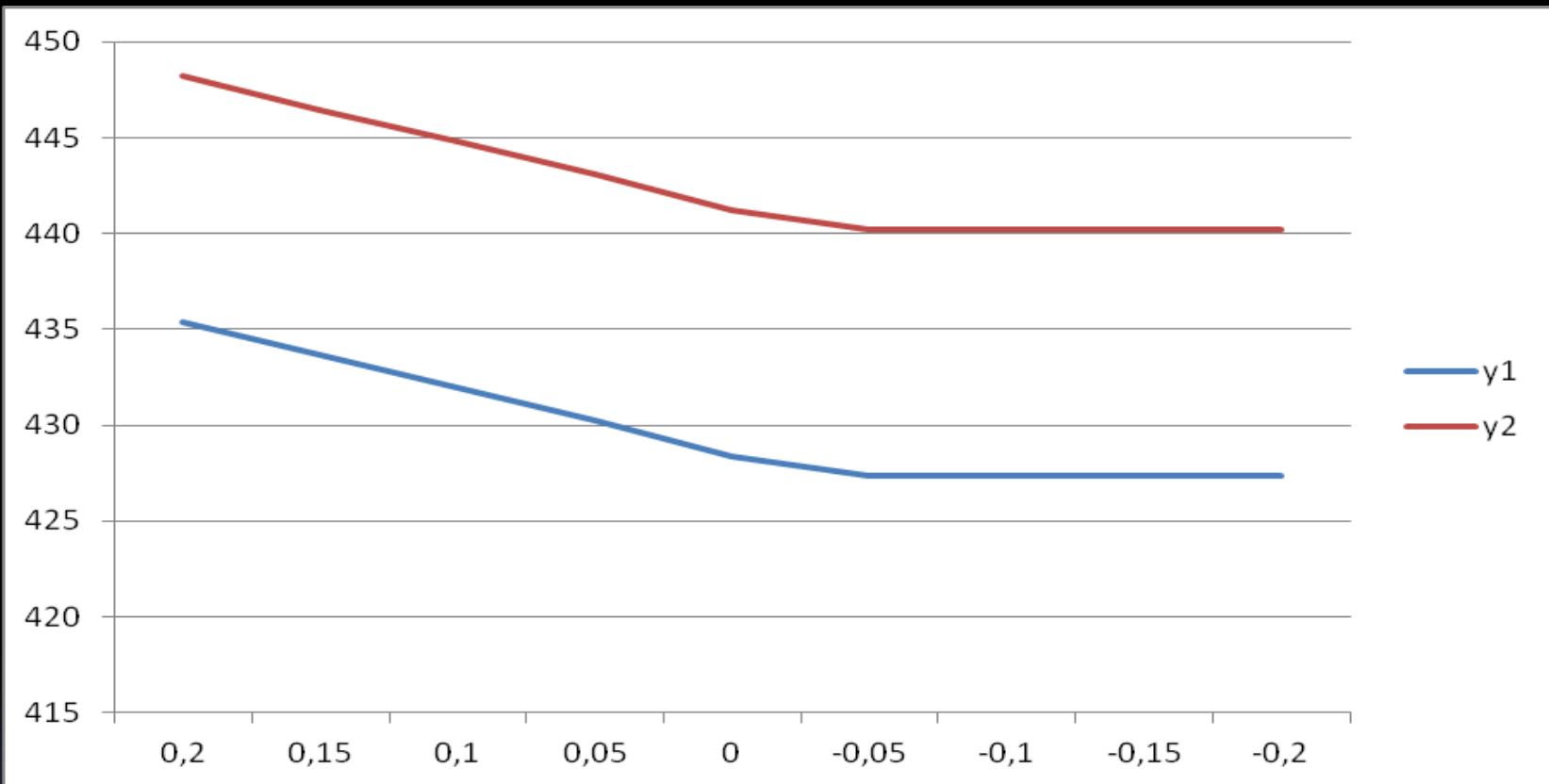
- Švih dolní končetiny - 10 časových úseků
- Souřadnice bodů A_1 až A_7 .
- V každém časovém okamžiku určíme zrychlení bodů A_1 až A_7 ,
- Podmínky rovnováhy - řešíme postupně síly a momenty na tělesech $k = 5, 4, 1, 2, 3$, pak máme na každém tělese vždy jen tři neznámé, které lze určit ze třech rovnic.
- Na závěr v bodě A_3 dostaneme reakce podloží.

Průběh momentů během kroku schody sklon 3:2

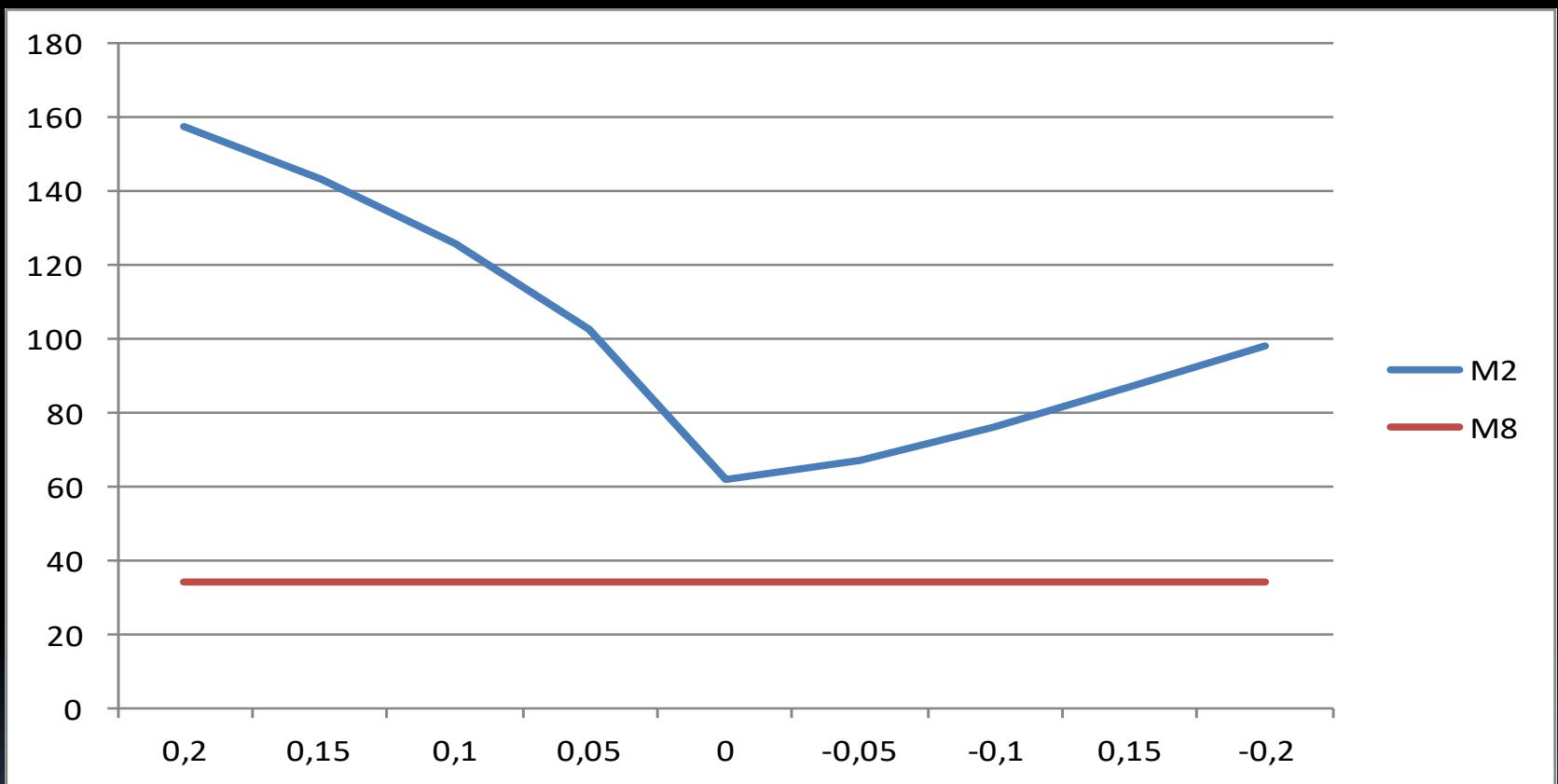
Na vodorovné ose je čas (s), rychlosť chúze 2 m/s. Svisle moment (Nm)

Síly v kyčli y_1 , kolenu y_2

Na vodorovné ose je výška schodu 0,2 až -0,2 (m),
na svislé ose síla (N).

Momenty v kolenu M_2 , lokti M_8

vodorovně výška schodu (m), svisle ohybový moment (Nm).

Simulace chůze na počítači

- Provedené výpočty: schod – 30 cm/(20 až -20) cm, $v=1\text{m/s}$, $T=0,15\text{s}$, pacient 180 cm, $m= 80 \text{ kg}$,
- Zrychlení jsou malá, síly podobné jako za klidu
- Moment v podepřeném koleni (max.) 157,7 Nm
- Z toho plyne: sila v kloubu a ve svalu 4391,2 N
7 krát více než při stoji na jedné noze
Síla a momenty jsou 66 % hodnot bez hole
- Paže opírající se o hůl, síla v kloubech 225 N, moment v lokti 79,8 Nm
- Z toho plyne: artrosa – bolesti v kolenou
- Byl detailně popsán pohyb - animace chůze

Závěr

- Veškeré vztahy jsou odvozeny obecně bez ohledu na konkrétního pacienta.
- Chůze s holí, francouzskou holí – simulační model na počítači určuje síly a momenty v kloubech.
- Výsledky umožňují animaci chůze s holí

Děkuji za pozornost

